

IPCA

Inventory of Potential Communicative Acts

Læstoe potensijelle kommunikative dahkoej bijjeli

Inventory of Potential Communicative Acts (ICPA)

- goerehtallemedirrege almetjidie stoerre
gaskesadtemetsagkesigujmie

Jarkoestimmie jih sjiehtedimmie latjkoen mietie: Jeff Sigafoss jih Svein Lillestølen
Saemien jarkoestimmie: Marit Inger Pulk jih Lone Nergård Boine.

Jarkoestamme nöörjen versjovnen mietie: Nöörjen versjovnem jarkoestamme jih
sjiehtedamme englaantengielen versjovnen mietie Svein Lillestøleste, Statped.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., & Butterfield, N. (2006). Enhancing everyday communication in children with disabilities. Paul H. Brookes Publishing Co.

Sigafoos, J., Woodyatt, G., Keen, D., Tait, K., Tucker, M., Roberts-Pennell, D., & Pittendreigh, N. (2000a).

Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities. *Communication Disorders Quarterly*, 21(2), 77-86. <https://doi.org/10.1177/152574010002100202>

Mij IPCA

IPCA lea goerehtallemedirrege mij uvtemes lea almetjidie stoerre gaskesadtemetsagkesigujmie, mah kråahpeles, åvtegieleldh buektemevuekieh utnieh goh jijtjereerije buektemevuekieh. Maahta aaj sjehteles årrodh almetjih goerehtalledh mah guarkoeh j'ih dagke jijtjh såemies baakoeh jallh jeatjah symbovlen buektemevuekieh nuhtjeh. IPCA dovne maanide, noeride j'ih geerve almetjidie sjeahta aareh evtiedimmiedaltesinie. D'ihthe bijjieguvviem vadta almetjen joekehts gaskesadtemevuekiej bijjeli. Dagkeres goerehtalleme maahta voerkesvoetem almetjen joekehts buektemevuekiej bijjeli lissiehtidh, j'ih dan b'ijre mij jeahtasåvva. D'ihthe maahta aktem vielie seammalaakan toelhkestimmiem j'ih vaastahtahkem vedtedh lihkes almetjijstie, naakede mij maahta viehkiehtidh buektemevuekide almetjen luvnie dibrehtidh.

Goeresne 53 gyhtjelassh joekedamme 10 kategorijide, öörnedamme dan funksjovnen mietie fiereguhte buektemevuekie åtna.

Våarome

Evtiedimmie IPCA:ste daaletje daajroem våaroeminie åtna guktie s'iejhme maanah joekoen aareh ovbyjjes, men radtjoes gaskesadtememaehtelesvoeth vejtiestieh. (Bates, Camaioni & Voltera, 1975). Mijjeh aaj j'ijnjem daejrebe man vihkele daate kråahpeles, åvtegieleldh gaskesadteme lea goh juhtiehtæjja don guhkiebasse gieleevtiedæmman (Haliday, 1977).

Evtiedimmiebarkoe aktem plearoeh, gaavnoes goerehtallemematerijellem våaroeminie utni j'ih IPCA såemiesmearan dam våaroeminie åtna, men aajkoe edtja årrodh aktem gamtebe veahkam b'ievnesidie vedtedh. Stoerre barkoe dorjesovvi gaavnedh defineereme vihkeles kommunikativve funksjovnh, dan åvteste dååjrehtimmiej mietie vielie ovbyjjes gihtjemegoerh daamtaj fer gaertjies guvviem almetjen gaskesadtemistie vedtin. Evtiedæjjah leah tjierrestamme læstoe funksjovni j'ih gyhtjelassi bijjeli fierhtene funksjovnesne ij leah ållesth, j'ih aaj baajede jeatjah jiehtegigujmie lissiehtidh.

Materijelle lea evtiesovveme akten golmenjaepien dotkemelaavenjostoen tj'irrh gaskem Jeff Sigafos, The University of Tasmania j'ih Gail Woodyatt, Deb Keen, Kathleen Tait, Madonna Tucker j'ih Donna Roberts-Pennell, The University of Queensland.

10 kommunikatijve funksjovnh

Doh luhkie kommunikatijve funksjovnh mah leah veeljesovveme, aaj jeatjah goerine gaavna, vuesiehtimmien gaavhtan goerehtimmiematerijellesne maam Wetherby j'ih Prizant leah dorjeme, mij gohtjesávva Checklist for Communicative Functions and Means (Prizant & Wetherby, 1990).

1. Sosijaale konvensjovnh
2. Tsáatskelesvoetem áadtjodh
3. Pruskiehtidh/gírredh
4. Man akt b'ijre birredh
5. Dahkoen b'ijre birredh
6. Bievnesi b'ijre birredh
7. Lahtestidh
8. Veeljemh darjodh
9. Vaestiedidh
10. Heeredh

Fierhte funksjovne lea goeresne læssanamme gyhtjelassigujmie sj'iere dahkoej b'ijre.

Náhtoeaarvoe

IPCA lea átnasovveme gellie faagebyjresinie j'ih stoeerre náhtoeaarvoem átneme praksisesuerkesne. Dáakteretjaalegisnie jaepeste 2015 vuarjasjimmie dorjesovvi mejtie dírrege möölie dam maam eajhnadávva mööledh, j'ih mennie mieresne maahta illedahkide leajhtadidh. Konklusjovne hijven validiteetem j'ih reliabiliteetem vuesiehti (Michelle L. Stevens ,2015).

Materijelle aajkojne átna gamte bijjieguvviem vedtedh dovne tseegkeme j'ih ij tseegkeme, men gaskesadtemevuekiej bijjeli mah sáájhtoeh fiereguhten luvnie gáávnesidh. Barkoe IPCA:m dievhtedh maahta goh neebnesovveme lissiehtamme voerkesvoetem vedtedh jeerehtsegamtoen b'ijre almetjen soptsestimmievuekine, j'ih dan b'ijre mij soptsesávva. Daate vihth maahta vielie seammalaakan praksisem vedtedh gosse lea toelhkestimmien b'ijre j'ih vaestiedassi b'ijre díise mij soptsesávva. Sigafos vuesehte Steven von Tetzchneren tjaalegasse n'iejti b'ijre Retts Syndromine gusnie nuhtjie jiehtegem «struktureereme bijjietoelhkestimmie» (Tetzchner 97). Ríektesisnie sáajhta jiehtedh jalhts naan kommunikatijve jiehtegh aalkoelisnie ij naan t'ijelke funksjovnem jallh aajkoem utnieh, akte konsekvente toelhkestimmie lihke almetjijstie t'ijje doekoe maahta viehkietidh guktie buektemevuekie vielie aajkoen mietie sjædta. Daate díhte misse vuesehte goerehtallemedírregen tihetlisnie; «Inventory of Potential Communicative Acts”.

Gïeh maehtieh IPCA:m nuhtjedh

Ij leah byjjes krïevenassh, men dïhte gie edtja materijellem nuhtjedh lea byöreme damtedh dam almetjem giem edtja goerehtalledh, unnemes 6 askh. Maahta sÿjöhtehke árrodh lohkehtæjjide, PP-raeriestæjjide, psykologide, logopedide, vaarjelimmiesájhteridie, fysioterapeevtide, ergoterapeevtide jïh eejhtegidie. Maahta læjhkan aevhkine árrodh dïhte gie dievhtemem tjïrrehte, dáájrehtimmiem jïh goerkesem átna ávtegieleldh gaskesadtemen bëjre.

Guktie IPCA: nuhtjedh

Aktegsalmetjh maehtieh maaje IPCA:m dievhtedh, men maahta aaj maereles árrodh lihkes almetjigujmie tjahkasjidh goh eejhtegh, lohkehtæjjah, klahkh, vaarjelimmiesájhterh, fysioterapeevte jnv., jïh akti akti funksjovnem digkiedidh. Daamtaj maahta joekehts buektemevuekieh vihtesjidh ovmesseie areenine. Maahta aevhkine árrodh daate barkoe stuvresávva akteste mij leah IPCA:ine jïh dej joekehts lihstsigujmie áahpenamme, jïh maahta lissie bëivnesh vedtedh. Sáemies aejkien maahta dáájrehtidh ij vaestiedassem daejrieh jïh daarpesje pryövedh. Dellie maahta jïermijes árrodh goerehtalleminie barkedh guhkiem.

Dagkeres barkoe sæjhta daamtaj voerkesvoetem lissiehtidh almetjen gaskesadtemen bëjre. Illedahkh dagkaristie proseseste maehtieh vihkeles váaromem vedtedh guktie ráajvarimmide vijriesábpoe evtiedidh. Tabelle vuelielisnie vuesehte guktie maahta 4. bieliem dievhtedh, gusnie teema lea maehdedh man akt bëjre birredh.

Dáájrehtimmieh átnoste Nöörjesne

Ovbyjjes versjovnh materijelleste leah átnasovveme Nöörjesne ovrehte luhkie jaepieh. Naakenh hijven aevhkieh mejtie maaje ávtese geasa. Mijjïeh juvnehtibie dievhteme laavenjostoeprosjektine dorjesávva lihke almetjigujmie almetjen ovmesseie areenijste. Daamtaj ovmesseie buektemevuekieh vihtesjamme jïh tjáanghkan gaskesadteme lea ræjhkasábpoe goh lin aarebi ussjedamme. Muvhtide byjresidie dagkeres laavenjasse aaj vielie seammalaakan toelhkestimmiem jïh vaastahtakem kommunikativve buektemevuekide vadta.

Statpeden ektiedimmesne IPCA daamtaj meatan orreme goh vihkele váaromematerijelle barkose mij gohtjesávva gaskesadtemepaasse. Dellie maahta ovmesseie buektemevuekieh ryöktesth sertiestidh daan tjaatsegasse.

Referaanselæstoe:

Bates, E., Camaioni, L., & Voltera, V. (1975). The aquisition of performatives prior to speech. *Merrill-Palmer Quarterly*, 21, 21, 205-226

Halliday, M.A.K. (1977). *Learning how to mean. Explorations in the development of language*. New York: Elsevier.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2000). Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities.

Communication Disorders Quarterly, 21, 77-86.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2006). *Enhancing Everyday Communication for Children with Disabilities*, Baltimore: Brookes.

Stevens, S. L. (2015). Identifying and Validating Prelinguistic Communicative Forms and Functions in Children with Developmental Disability, A thesis submitted to Victoria University of Wellington.

Von Tetzchner, S. (1997). Communication skills among females with Rett syndrome. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 6(Suppl.1) 33-37

Wetherby, A., & Prizant, B. (1990). *Communication and symbolic behavior scales — Research edition*. Chicago: Riverside.

Guktie maahta dievhtedh (Birje 4 jaepien j'ih 10 asken båeries):

4. Man akt bijre birredh

Guktie daajrah d'ihthe sæjhta

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Aktem aatem (goh staa'kegaevnie, gærja jnv.).	<i>Vitnede, svæhtja, guavla aaten vöoste</i>	<i>Muvhten aejkien biegejårrehtsegaavnan tsaapma juktie dam jårrehtedh, jis d'ihthe sov uvte biejesávva.</i>
2. Maam akt byöpmedidh	<i>Gylje jallh stanghka, svæhtja beapmoen vöoste jallh ajve beapmoem jijtje bæhka j'ih byöpmede.</i>	<i>Jis Birje klahkem tjöövkesne vuajna sæjhta lihkebisnie årrodh. Sæjhta vuertedh klahke edtja satnem viehkiehtidh mielhkiem sov bohtelen sijse gurkedh. Sæjhta beapmoem jijtje bihkedh jis klahke fer seejnes.</i>
3. Vielie mestie akt.	<i>Svæhtja debpede, jårrestalla.</i>	<i>Trampolijnesne, jis vielie sæjhta, sæjhta vielie jarngen vöoste svihtjedh ollebe satnem jaksh, jallh sæjhta paahkanidh guktie ibie buektehth dam trampolijneste vaeltedh.</i>
4. Musihkem jallh tv/videjovem	<i>Åejjiem baartele, svihtjemem tjöödtjeste, mojjehte.</i>	<i>Muvhten aejkien skuvlebusse tjöödtjeste mearan musihke speala. Dellie Birje tjöödtjeste, mojjehte j'ih jårrehte jievkehtimmesne musihkine.</i>
5. Jeatjah		

1. Sosijaale konvensjovnh

Buerkesth guktie d'hte

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
Vuesiehtimmie: Datnem/jeatjebh d'ervesje.	<i>Mojjehte Tjelmiej sijse vuajna Gïetide seejkie</i>	<i>Gosse Birjen gâajkoe vaadtsam aereden j'ih heeja jeahta, munnjien vuartesje, mojjehte j'ih gïetide seejke.</i>
1. Datnem/jeatjebh d'ervesje.		
2. Nââ nââ dutnjien/jeatjabidie jeaht.a		
3. Vaastahtahkem vadta j'ijtse nomnese.		
4. Jeatjah		

2. Tsåatskelesvoetem åadtjodh

Buerkesth guktie d'hte

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Dov tsåatskelesvoetem åådtje.		
2. Soelkehtassen bijre birrie.		
3. Tjogkeldimmien/gaajesjimmien bijre birrie.		
4. Rovnede.		
5. Jeatjah		

3. Pruskiehtidh / girredh

Maam dorje jis

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Dïhte tjöodtjestamme sjædta rutijnedarjoemisnie.		
2. Dïhte edtja maam akt darjodh mïsse ij lastoem utnieh.		
3. Mij akt maam ij lyjhkh.		
4. Favorihte- aate/beapmoe bïarhte vaaltasïvva.		
5. Dïhte geerve almetje orreje dejnie årrodh (v.g. orreje stïååkedidh).		
6. Jeatjah		

4. Man akt bijre birredh

Guktie daajrah dihte maam akt sæjhta

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Aktem aatem (goh staa'kegaevnie, gærja jnv.).		
2. Maam akt byöpmedidh.		
3. Vielie mestie akt.		
4. Musihke jallh tv/videjove.		
5. Jeatjah		
6. Jeatjah		

5. Dahkoen bijre birredh

Maam dorje gosse maam akt sæjhta jallh daarpesje

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. viehkiem gäärvedidh.		
2. viehkiem stääkedidh, spïeledh spïelem.		
3. viehkiem onnegåatan båetedh.		
4. gie akt båata edtja lihke årrodh.		
5. Jeatjah		
6. Jeatjah		

6. Bievnesi bijre birredh

Maam dorje gosse birrie

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Tjïelkestimmien bijre misse akt maam ij leah guarkeme.		
2. Bievnesen bijre man akt bijre (vuesiehtimmien gaavhtan nomme misse akt).		
3. Jeatjah		
4. Jeatjah		

7. Lahtestidh

Guktie d'ihthe vuesehte satne

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. lea geerjene, maam akt lyjhkoe jallh leah madtjele.		
2. lea h�jnna, ovmurreds jallh str�arkana.		
3. ov-rovne �tna jallh ij �edtjem utnieh.		
4. mij akt luste.		
5. b�ella jallh b��hpere.		
6. vaajva jallh lea sk�ientjes.		
7. lea haarmesne jallh aajhpehts.		
8. lea s�ejloes.		
9. Jeatjah		

8. Veeljemh darjodh

Guktie d'ihthe vuesehte satne

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Gökte jallh jenebi aati gaskem veeljie (goh beapmoe, jovkemes, stääkegaevnieh).		
2. Veeljie maam sæjhta darjodh.		
3.. Veeljie darjomem aelkedh jallh orrijidh.		
4. Jeatjah		
5. Jeatjah		

9. Vaestiedidh

Buerkesth guktie d'ihte

Kommunikatijve uttrykk	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Reageerie gosse naakene sutnjien soptsese.		
2. Vaestede jaavoe akten gyhtjellasse.		
3. Vaestede ijje akten gyhtjellasse.		
4. Jeatjah		

10. Heeredh

Buerkesth guktie d'hte heerie jallh pryövoe mubpiej kommunikativje dahkoeh heeredh:

Kommunikativje vukieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Soptsestidh (goh raajesh, aktegsbaakoeh, vokaliseeremh).		
2. Äejjine nihkestidh «jaavoe».		
3. Äejjiem baertielidh «ijje».		
4. Äelkieh lutnjedh.		
5. Tjuvtjiedidh.		
6. Jeatjah		

